

รายงานการวิจัย

สถาปัตยกรรมจีนในเมืองปัตตานี

วสันต์ ชีวะสารณ์

งานวิจัยนี้ได้รับทุนจาก มูลนิธิ เจมส์ ทอมป์สัน และ ศูนย์การศึกษาเกี่ยวกับภาคใต้ ประจำปี ๒๕๒๕

ความเป็นมาของการวิจัย

การสร้างสรรค์งานสถาปัตยกรรม เป็นการสื่อความหมายให้ประจักษ์ถึงความสามารถของมนุษย์แต่ละเผ่าพันธุ์ ซึ่งอยู่ในช่วงระยะเวลาสมัยต่าง ๆ ที่ได้ใช้ความคิด พัฒนาระบบการก่อสร้างและการใช้วัสดุอย่างมีประสิทธิภาพ

อาคารที่มนุษย์สร้างขึ้นจึงเป็นหลักฐานสำคัญ ในการศึกษาประวัติศาสตร์และรูปแบบสถาปัตยกรรม รวมถึงสภาพของชุมชนและสังคมนั้น ๆ ซึ่ง ซัลลีแวน (Louise Sullivan) ได้กล่าวถึงการศึกษางานสถาปัตยกรรมว่า

สถาปัตยกรรมมิใช่เป็นเพียงแต่งานศิลปะ ที่จะต้องฝึกฝนจนประสบความสำเร็จ ซึ่งจะมากหรือน้อย ขึ้นอยู่กับความสามารถของสถาปนิกเท่านั้น หากแต่ยังเป็นสิ่ง

ที่เผยให้เห็นสภาพการณ์ของสังคมให้ปรากฏอย่างกระจ่างชัด (Social Manifestation) อีกด้วย เพราะลักษณะสถาปัตยกรรมที่แสดงออกนั้น คือ ภาพสะท้อนรวมของประชาชน... ฉะนั้นการศึกษาสถาปัตยกรรมจึงมิใช่การศึกษาในแขนงของศิลปะเพียงอย่างเดียว แต่ยังเป็นการศึกษาถึงสภาพเงื่อนไขต่าง ๆ ของสังคมที่ผลักดันรูปแบบของสถาปัตยกรรมให้ปรากฏขึ้นมา...¹

สิ่งก่อสร้างซึ่งมีคุณค่าอันเป็นมรดกทางศิลปวัฒนธรรม ของสังคมที่บรรพชนรุ่นก่อนได้สร้างเอาไว้ การอนุรักษ์สถาปัตยกรรมและสภาพแวดล้อมทางกายภาพ จึงเป็นสิ่งที่ควรกระทำ และเร่งดำเนินการให้ทันต่อเหตุการณ์และการเปลี่ยนแปลงของสังคมที่จะเกิดขึ้น มิฉะนั้นอาคารและ สภาพแวดล้อมในย่านถิ่นเก่าของชุมชน จะสูญสิ้นเพราะถูกรื้อถอนทำลายโดยรู้เท่าไม่ถึงการณ์

สถาปัตยกรรมแบบจีนประเภทบ้านพักอาศัยและทำการค้า

บริเวณที่เรียกว่า “หัวตลาด” ในเมืองปัตตานี เป็นกลุ่มอาคารเก่าแก่ที่ยังคงปรากฏอยู่เพียงแห่งเดียว อาคารเหล่านี้ได้ก่อสร้างขึ้น เมื่อสมัยชาวจีนเดินทางเข้ามาตั้งถิ่นฐานในเมืองปัตตานี ในขณะที่เมืองปัตตานีเป็นเมืองท่ารุ่งโรจน์แห่งหนึ่งบนคาบสมุทรมาลายู

ปัจจุบันอาคารในบริเวณดังกล่าวยังคงเหลือปรากฏให้เห็นอยู่บ้าง อาคารบางหลังชำรุดทรุดโทรมทิ้งร้างไว้ เนื่องจากการใช้งานและความเสื่อมของวัสดุก่อสร้าง จึงเป็นหลักฐานสำคัญที่ควรจะได้ศึกษาเกี่ยวกับประวัติศาสตร์และรูปแบบสถาปัตยกรรมจีน ตลอดจนสภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของจีนที่เคยได้อาศัยอยู่ในบริเวณนี้ ซึ่งถือว่าเป็นมรดกทางศิลปวัฒนธรรมอันมีคุณค่า ที่บรรพบุรุษชาวจีนในเมืองปัตตานี ได้ให้ไว้แก่สังคม

วัตถุประสงค์การวิจัย

๑. เพื่อศึกษาการดำเนินการค้าขายระหว่างไทยกับจีน และการอพยพของชาวจีน สมัยต่าง ๆ

อันเป็นมูลเหตุให้ชาวจีนเข้ามาตั้งถิ่นฐานในเมืองปัตตานี ทั้งนี้เพื่อเป็นพื้นฐานของการศึกษาขั้นต่อไปถึง สถาปัตยกรรมจีนในเมืองปัตตานี

๒. เพื่อศึกษาสถาปัตยกรรมจีนในเมืองปัตตานี ประเภทบ้านพักอาศัยเกี่ยวกับรูปแบบโครงสร้าง การใช้วัสดุและเทคนิคการก่อสร้างของอาคาร

๓. เพื่อศึกษาการใช้พื้นที่ภายในอาคาร และการตกแต่งส่วนต่าง ๆ ของอาคาร

๔. เพื่อเป็นการอนุรักษ์รวบรวมเกี่ยวกับ สถาปัตยกรรมจีนในเมืองปัตตานี ซึ่งมีคุณค่าทางศิลปะและประวัติศาสตร์ในรูปของเอกสารเก็บไว้เป็นหลักฐานและใช้ในการศึกษาต่อไป

ขอบเขตการวิจัย

การศึกษาสถาปัตยกรรมจีนในเมืองปัตตานี ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัย ดังนี้

๑. ศึกษาอาคารที่ปรากฏแบบสถาปัตยกรรมจีน ประเภทบ้านพักอาศัยบริเวณ “หัวตลาด” บนถนนปัตตานีภิรมย์ และถนนอาเนาะรูในเขตอำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี

๒. ศึกษาสถาปัตยกรรมแบบจีนประเภทบ้านพักอาศัย ดังกล่าวในข้อ ๑. โดยวิเคราะห์ถึง รูปแบบโครงสร้าง การใช้วัสดุ เทคนิควิธีการก่อสร้าง การใช้พื้นที่ภายในอาคาร และการตกแต่งส่วนต่าง ๆ ของอาคาร

วิธีดำเนินการวิจัย

๑. ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับเมืองปัตตานี การค้าขาย และชาวจีนอพยพ เพื่อนำไปสู่การ

ศึกษาสถาปัตยกรรมจีนในเมืองปัตตานี

๒. การสำรวจ การวิจัยภาคสนามและการสัมภาษณ์บุคคลที่เกี่ยวข้อง

๓. การรวบรวมข้อมูลโดยการบันทึกภาพ และการถ่ายภาพรูปแบบสถาปัตยกรรมจีนจากอาคารเดิม

๔. พิจารณาคัดเลือกอาคารโดยคำนึงถึงคุณค่าทางสถาปัตยกรรม เพื่อนำมาวิเคราะห์ ถึงรูปแบบ โครงสร้าง การใช้วัสดุ เทคนิควิธีการก่อสร้าง การใช้พื้นที่ภายในอาคาร และการตกแต่ง ส่วนต่าง ๆ ของอาคาร

๕. วิเคราะห์ข้อมูล จัดกระทำและนำเสนอผลการวิจัยแบบพรรณนาวิเคราะห์ (Analytical Description) โดยอาศัยข้อเท็จจริงจากข้อมูลประเภทต่าง ๆ

สรุปผลการวิจัย

จากข้อมูลที่ได้ศึกษาวิเคราะห์ ผู้วิจัยสามารถประมวลสรุปได้ดังนี้

เมืองปัตตานี เป็นเมืองท่าสำคัญแห่งหนึ่งบนคาบสมุทรมาลายู ตั้งแต่สมัยโบราณสันนิษฐานว่าแต่เดิมเคยเป็นที่ตั้งของอาณาจักรลังกาสุกะ ซึ่งอยู่บนเส้นทางการเดินเรือค้าขายของจีน อินเดียและชาติอื่น ๆ ในยุคสมัยของราชวงศ์ราชยาปัตตานี ปกครองเมืองปัตตานี ธุรกิจการค้าขายของเมืองปัตตานี รุ่งโรจน์ยิ่งกว่าเมืองใด ๆ ในคาบสมุทรมาลายู ชื่อเสียงเป็นที่รู้จักกันดีของชาวโลกตะวันออก และตะวันตก กษัตริย์จากทวีปยุโรป

และเมืองต่าง ๆ ในแถบเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ได้ส่งคณะทูตานุทูตมาเชื่อมสัมพันธไมตรีทำการค้ากับเมืองปัตตานี เช่น จีน อินเดีย อาหรับ โปรตุเกส ญี่ปุ่น ฮอลันดา สเปน อังกฤษ บอเนียว ชาว และอยุธยา หลังจากสิ้นยุคสมัยของราชวงศ์ราชยาปัตตานีเมื่อ พ.ศ. ๒๔๓๐ และราชวงศ์กัณฑ์ตันได้ปกครองเมืองปัตตานีต่อมา ด้านธุรกิจการค้าของเมืองปัตตานีเสื่อมลง ชาวยุโรปได้เดินทางออกจากเมืองปัตตานีไปค้าขายที่อื่นจนหมดสิ้น ยังคงเหลือแต่พ่อค้าชาวตะวันออก และภายหลังได้ตั้งถิ่นฐานอยู่อย่างถาวรในเมืองปัตตานี สืบต่อมา

ความสัมพันธ์ทางการค้าระหว่างไทยกับจีน เป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เกิดการอพยพของชาวจีนเข้ามาตั้งถิ่นฐานในประเทศไทย ทั้งส่วนกลางและส่วนภูมิภาค ก่อนการสถาปนากรุงสุโขทัย ชาวจีนคุ้นเคยกับการค้าขายและเส้นทางการเดินเรือบริเวณคาบสมุทรมาลายู เป็นอย่างดีแล้ว และมีอิทธิพลด้านธุรกิจการค้าแถบนี้ด้วย

พ่อค้าชาวจีนซึ่งดำเนินธุรกิจการค้ากับไทยตั้งแต่สมัยกรุงสุโขทัย เป็นต้นมาได้อพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐานในประเทศไทยอย่างช้า ๆ ในสมัยกรุงศรีอยุธยา และสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ตอนต้น พระมหากษัตริย์ไทยทรงสนับสนุนให้ชาวจีนอพยพเข้ามาในไทยมากขึ้นด้วยความชำนาญในการเดินทะเลและเชี่ยวชาญในด้านการค้า พระมหากษัตริย์ไทยทรงจำยอมให้การค้าขายต่างประเทศ อยู่ในความรับผิดชอบของชาวจีนอพยพ และให้ได้รับสิทธิ

พิเศษต่าง ๆ เช่น สิทธิในการเดิน
ทางไปได้ทั่วประเทศ การซื้อที่ดิน
และที่อยู่อาศัย การสร้างเรือและ
เสียดภาษีปากเรือ นอกจากนั้นชาว
จีนบางคนได้รับแต่งตั้งให้เป็นขุน-
นาง ประกอบกับชาวจีนมีลักษณะ
นิสัยค่อนข้างอ่อนน้อม ไม่ขัดต่อ
ประเพณีวัฒนธรรมของไทย จึง
สามารถพักอาศัยอยู่ในเมืองไทย
อย่างมีความสุข และสามารถสร้าง
ความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคม
ให้แก่ตนเองอย่างรวดเร็วทั่วราชอาณาจักร

ชาวจีนที่อพยพเข้ามาใน
ประเทศไทย ส่วนมากมาจากเมือง
ชายทะเลภาคใต้ของจีน เช่น กวาง
ตุ้ง ไหหล่า ฟูเกียน เกียงนัน และ
ยูนนาน ปัจจัยที่ก่อให้เกิดการอพยพ
ออกนอกประเทศเนื่องจาก
ปัญหาทางการเมืองและปัญหาทาง
เศรษฐกิจของจีน ประกอบด้วย
ความอุดมสมบูรณ์ของประเทศไทย
การปฏิบัติอย่างเป็นธรรมของรัฐบาล
ไทยต่อชาวจีน และสิทธิพิเศษ
ที่ชาวจีนได้รับ เป็นแรงกระตุ้นให้
เกิดการอพยพเข้ามาสู่ประเทศไทย
มากขึ้น ชาวจีนที่อพยพเข้ามาอยู่ใน
ประเทศไทยมีภาษาพูดแตกต่างกัน
ไป และต่างแบ่งตัวเองเป็นกลุ่มตาม
ภาษาพูด เช่น จีนแต้จิ๋ว ฮกเกี้ยน
กวางตุ้ง และไหหล่า แต่จะพยายาม
สร้างความสัมพันธ์ระหว่างหมู่ชาวจีน
ด้วยกันอย่างใกล้ชิด นอกจาก
ภาษาพูดแตกต่างกันแล้ว ชาวจีน
แต่ละกลุ่มภาษาพูดยังมีอาชีพแตกต่าง
กันไปเป็นส่วนใหญ่ เช่น จีน
แต้จิ๋วจะมีอาชีพเป็นพ่อค้า จีน
กวางตุ้งจะชำนาญทางงานช่างกล
ช่างไม้ จีนไหหล่ามักจะมีอาชีพทำ

อาหาร และจีนฮกเกี้ยนส่วนใหญ่
ทำเหมืองแร่

ไม่ปรากฏหลักฐานแน่ชัด
เกี่ยวกับชาวจีน ที่ได้เข้ามาตั้งถิ่น-
ฐานครั้งแรกในเมืองปัตตานี แต่ใน
ตำนานเมืองปัตตานีได้ปรากฏชื่อ
ชาวจีนฮกเกี้ยน “ลิ่มค้าเคียน”
(ลิ่มโต๊ะเคียน) โดยอ้างถึงจดหมายเหตุ
ตราขวงค์เหม็ง เล่มที่ ๓๒๓๓
กล่าวถึงว่า ลิ่มค้าเคียน ได้เดินทาง
เข้ามายังเมืองปัตตานี ตรงกับรัช-
สมัยของสมเด็จพระนเรศวรมหา-
ราช และเป็นผู้ที่ได้หล่อปืนใหญ่
ถวายรายาปิรู นางพญาผู้ครองเมือง
ปัตตานี รวมทั้งได้รับการแต่งตั้งให้
เป็นผู้เก็บภาษีสินค้าที่ปากอ่าวเมือง
ปัตตานี หลังจากนั้นชาวจีนได้อพยพ
เข้ามาตั้งถิ่นฐานในเมือง
ปัตตานีและประกอบธุรกิจการค้า
มากขึ้น การผูกขาดภาษีสินค้าบาง
ชนิด และการปกครองชาวจีนที่
พักอาศัยในเมืองปัตตานี ขึ้นอยู่กับ
หัวหน้าชาวจีนที่เรียกว่า “กัปตัน
จีน” ซึ่งมีอำนาจตัดสินใจความ
ระหว่างชาวจีนด้วยกันเองได้

ในรัชสมัยของพระบาทสม-
เด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ชาว
จีนอพยพได้รับการแต่งตั้งให้ดำรง
ตำแหน่งเป็นหลวงสำเร็จกิจการ
จางวางเมืองปัตตานี ซึ่งได้พำนัก
อาศัยอยู่แถบบริเวณ “หัวตลาด”
ในเมืองปัตตานี ทำหน้าที่เก็บภาษี
ให้รัฐบาล และต่อมาทายาทก็ได้
สืบตำแหน่งแทนเป็น หลวงสุนทร
ภักดี

นอกเหนือจากชาวจีนที่ได้รับ
การแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งต่าง ๆ
ในเมืองปัตตานีแล้ว ชาวจีนอพยพ
อื่น ๆ ได้ตั้งถิ่นฐานเป็นชุมชน เพื่อ

ประกอบอาชีพต่าง ๆ กัน ส่วนมาก
มักจะค้าขาย รับส่งสินค้าเข้าออก
ไปยังประเทศต่าง ๆ โดยเฉพาะ
สิงคโปร์และมาเลเซีย ดังนั้นบริเวณ
ถนนปัตตานีภิรมย์ จรดถนนอา-
เนาะรุ ที่เรียกว่า “หัวตลาด” ใน
อดีตบริเวณนี้จะเป็นย่านธุรกิจการค้า
แห่งหนึ่ง ในเมืองปัตตานี การ
ปลูกสร้างอาคารเพื่อทำการค้าจึง
เกิดเพิ่มมากขึ้น และ อาคารเหล่านั้น
ล้วนสร้างขึ้นด้วยช่างชาวจีนที่
ได้อพยพเข้ามาในเมืองปัตตานี
เช่นกัน

รูปแบบอาคารที่ยังปรากฏ
ร่องรอยสถาปัตยกรรมจีนให้เห็น
อยู่ในปัจจุบันไม่มีมากนัก เนื่องจาก
ระยะหลังต่อมาได้มีการเปลี่ยนแปลง
ต่อเติม ผิดแผกไปจากรูปแบบ
เดิมมากขึ้น แต่อาคารบางหลังยังมี
สภาพดีซึ่งยังคงให้เห็นรูปแบบ
สถาปัตยกรรมจีนได้ ตามลักษณะ
ของการใช้สอยอาคารชาวจีนส่วน
มากมักจะปลูกอาคารเป็นแบบ
สองชั้น โดยชั้นล่างจะทำการค้าขาย
ด้านหน้า ด้านหลังจะใช้เป็นครัว
และรับประทานอาหารและชั้นบน
จะเป็นที่หลับนอน กล่าวได้ว่าจะ
ใช้อาคารทำการค้าและพักอาศัย
อยู่ในหลังเดียวกัน

ลักษณะกายภาพของสถา-
ปัตยกรรมแบบจีน ประเภทบ้านพัก
อาศัย บริเวณ “หัวตลาด” ในเมือง
ปัตตานีที่ได้ศึกษาจากข้อมูล พบว่า

รูปแบบของอาคาร ยังคง
ดำเนินตามแบบแผนประเพณีดั้งเดิม
ตามคตินิยมของจีน โดยมีลักษณะ
เป็นตัวตึกชั้นเดียวและสองชั้น แต่
ส่วนมากมักจะสร้างแบบสองชั้น
อาคารแต่ละหลังจะสร้างเป็นตัวตึก

ขนาดกว้าง ๓ ห้อง (๓ ช่วงเสา ขนาดความกว้างของช่วงเสา ช่วงละ ๔ เมตร) แต่ละอาคารผนังของห้องข้างเคียง จะไม่ติดกัน มักจะเว้นพื้นที่ เป็นทางเดินระหว่างอาคาร กว้างประมาณ ๑.๕๐ เมตร และก่อกำแพงมีบานประตูเปิดปิด ผนังของอาคารเป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้าหันหน้าด้านแคบออกสู่ถนน รูปทรงของหลังคาเป็น

แบบจั่ว ยอดไม้แหลมจะปั้นปูนโค้งมน หันด้านเฉียงลาดของหลังคาออก ด้านหน้าอาคาร ผนังหน้าจั่ว ด้านสกัดก่ออิฐถือปูนฉาบผิวตกแต่งด้วยลายปูนปั้น ริมกระเบื้องมุงหลังคาทำปูนปั้น ส่วนสันหลังคาก่ออิฐฉาบปูนมีลักษณะแอ่นลงช่วงกลาง ปลายทั้งสองข้างเชิดขึ้นรับกับยอดจั่ว ด้านหน้าอาคารก่ออิฐยกพื้นขึ้นจากระดับถนนทำเป็นลักษณะบันได ด้านหน้าและด้าน

หลังของอาคารจะทำเฉลียงทั้งชั้นล่างและชั้นบนประตูทางเข้าบ้าน ด้านหน้าอยู่ตรงห้องกลาง เป็นบานประตูไม้สูง ๒ เมตรขึ้นไปเปิดคู่เข้าด้านในผนังด้านหน้า ด้านหลังอาคารที่ห้องทางซ้ายและขวาจะเจาะช่องหน้าต่างเพียงห้องละหนึ่งช่องเท่านั้น ด้านข้างอาคารไม่ปรากฏมีการทำหน้าต่าง แต่จะทำช่องระบายอากาศขนาดเล็กกรุกระเบื้องปูเคลือบแบบจีน

อาคารแบบจีน : ชั้นเดียว

อาคารแบบจีน : สองชั้น

โครงสร้าง การรับน้ำหนักของอาคารใช้แบบกำแพงรับน้ำหนัก โดยก่อผนังของอาคารด้วยอิฐเผา ขนาด ๗ x ๑๐ นิ้ว จึงทำให้ผนังมีความหนามาก ส่วนชั้นบนจะก่อผนังบางกว่าชั้นล่าง เนื่องจากจะรับเพียงน้ำหนักของโครงสร้างหลังคาในส่วนอื่น ๆ ที่มีใช้ส่วนสำคัญของโครงสร้าง จะใช้เสาไม้รับน้ำหนักบ้างบางจุด

การใช้วัสดุก่อสร้างอาคารส่วนใหญ่จะใช้วิธีการก่ออิฐถือปูนฉาบผิว เกี่ยวกับโครงสร้างของส่วนที่รับน้ำหนัก เช่น ผนัง โครงหลังคา จะใช้ไม้ซุง ซึ่งมีทั้งแบบสี่เหลี่ยมและแบบกลม นอกจากนั้นยังได้นำหินแกรนิตมาสกัดใช้ในส่วนต่าง ๆ ของอาคาร เช่น กรอบประตู และปูพื้น กระเบื้องมุงหลังคา ไม่ปรากฏว่ามีการใช้กระเบื้องเคลือบสีแบบกาบกล้วย แต่จะใช้กระเบื้องดินเผาแบบโค้งขนาด ๓๐ x ๓๐ เซนติเมตร ช่องว่างบางส่วนของอาคารที่มีขนาดเล็กจะกรุด้วยกระเบื้องปูเคลือบแบบจีน พบว่ามีใช้เพียงสองสี คือ สีเขียว และสีส้ม

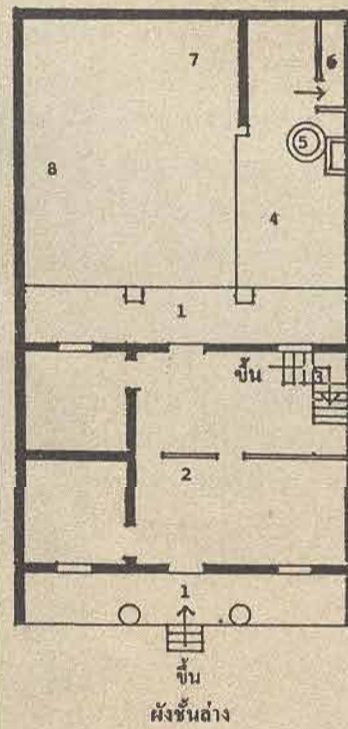
เทคนิคการก่อสร้างอาคารจากลักษณะของอาคารแบบจีนที่มีรูปทรงที่บิดัน และไม่นิยมการเจาะหน้าต่าง จึงทำให้การถ่ายเทอากาศภายในอาคารไม่ค่อยดีนัก แต่ได้แก้ปัญหาเหล่านี้ โดยการสร้างอาคารให้มีลานโล่ง (Open Court) อยู่กลางบ้าน ในส่วนของชั้นบนพบว่าบางอาคารจะมีการเจาะช่องแสงจากหลังคา เพื่อช่วยแก้ปัญหาความมืดทึบในอาคารได้ ส่วนที่มีการทำบัวหรือปูนปั้นในที่ต่าง ๆ เช่น กรอบ

หน้าต่าง สันหลังคา ริมกระเบื้องหลังคา จะใช้วิธีการก่ออิฐฉาบปูน โครงสร้างที่เป็นไม้ใช้วิธีการเข้าเดือยสลักไม้และบากไม้ต่อความยาวของโครงสร้างไม่ปรากฏมีการใช้ตะปู นอกจากนั้นยังใช้วัสดุอย่างอื่นในการช่วยยึดโครงสร้าง เช่น การนำเส้นหวายรัดท้าวเสาไม้ยึดกับโครงสร้างอื่น ๆ

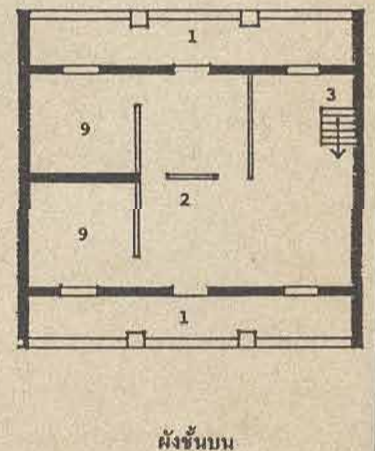
การใช้พื้นที่ภายในอาคารอาคารส่วนใหญ่ที่ได้ศึกษาจะเป็นแบบตัวตึกสองชั้น การใช้พื้นที่ภายในอาคารจึงใช้เพื่อประโยชน์ทำการค้าและพักอาศัยรวมกัน การ

ทำการค้าจะใช้พื้นที่ด้านหน้าของชั้นล่าง และพื้นที่วางเจ้าที่กับโต๊ะบูชาบรรพบุรุษ ถัดออกไปทางด้านหลังเป็นลานโล่ง สำหรับตากผ้า ห้องส้วม และบ่อน้ำ บางแห่งจะมีหลังคาคลุมลานโล่งส่วนหนึ่งเพื่อใช้เป็นที่ประกอบอาหาร รับประทานอาหาร และห้องเก็บของ ส่วนชั้นบนเมื่อชั้นบนใดไปจะพบพื้นที่โล่งกลางอาคาร จะใช้วางโต๊ะบูชาบรรพบุรุษถ้าหากไม่วางชั้นล่าง การแบ่งกันห้องนอนจะอยู่ทางด้านซ้ายและขวา ด้านนอกห้องนอนของชั้นบนจะเป็นเฉลียงทั้งด้านหน้าและด้านหลังอาคาร

พื้นที่ภายใน ของอาคารแบบจีน

- ๑. เฉลียง
- ๒. บริเวณโต๊ะบูชาบรรพบุรุษและเจ้าที่
- ๓. บันไดขึ้นชั้นบน
- ๔. ลานโล่ง
- ๕. บ่อน้ำ
- ๖. ห้องน้ำ-ส้วม
- ๗. ครัว
- ๘. ที่รับประทานอาหาร
- ๙. ห้องนอน

การตกแต่งอาคารส่วนต่าง ๆ ของอาคาร สถาปัตยกรรมแบบจีน นิยมการตกแต่งเฉพาะภายนอกอาคาร ซึ่งเป็นการเน้นให้เห็นเอกลักษณ์ของสถาปัตยกรรมแบบจีนเด่นชัดขึ้น การตกแต่งดังกล่าวจะ

ใช้วิธีการเขียนภาพ การปั้นปูน และการแกะสลักไม้ เช่นการเขียนภาพบริเวณผนังเคลือบผนังด้านบนของกรอบหน้าต่าง และหัวเสา เป็นต้น การแกะสลักไม้พบในส่วนที่เป็นโครงสร้างของอาคาร เช่น

หน้าต่างของคานไม้ และทำวามแขนรับชายคา การปั้นปูนพบว่า ปรากฏอยู่ภายนอกอาคารทั้งหมด เช่น สันหลังคา ริมกระเบื้อง หลังคาผนังหน้าจั่วด้านสกัด และหัวเสาของอาคาร □

บรรณานุกรม

กมล จันทรส อธิธิพลของ
ชาวจีนโพ้นทะเล โอเคียนสโตร์
๒๕๐๖

เคียม สังกิติเสถียร “ตำนาน
เจ้าแม่ลิ้มกอเหนี่ยว” ที่ระลึกงาน
สมโภชเจ้าแม่ลิ้มกอเหนี่ยว ระยะเวลา
การพิมพ์ ม.ป.ป.

เจ้าฟ้าภาณุรังษีสว่างวงศ์
กรมพระยาภาณุพันธุวงศ์วรเดช
สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ ซีวีวัฒน์
พิมพ์ครั้งที่ ๓ โรงพิมพ์ครุสภา
๒๕๑๐

ฉัฐภักดิ์ จันทวิช “ความ
สัมพันธ์ทางด้านเครื่องถ้วยจีนที่
เกี่ยวกับศรีวิชัย” รายงานการ
สัมมนาประวัติศาสตร์-โบราณคดี
ศรีวิชัย โรงพิมพ์พิมพ์เกษตร ๒๕๒๕

ดี.จี.อี. ฮอลล์ ประวัติศาสตร์
เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ แปลโดย
คุณวรุณยุพา สนิทวงศ์ ณ อยุธยา
และคณะ ไทยวัฒนาพานิช ๒๕๒๖

ประทุม ชุ่มเพ็งพันธุ์ “การ
เดินเรือและการค้าขายของอาณาจักร
ศรีวิชัย” รายงานการสัมมนา
ประวัติศาสตร์-โบราณคดีศรีวิชัย
โรงพิมพ์พิมพ์เกษตร ๒๕๒๕

สุสดี ทิพทัส และ มานพ
พงศ์ทัด บ้านในกรุงเทพฯ: รูป
แบบและการเปลี่ยนแปลงในรอบ

๒๐๐ ปี (พ.ศ. ๒๓๒๕-๒๕๒๕)
โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
๒๕๒๕

พรรณี อวนสกุล “เศรษฐกิจ
การพาณิชย์ต่างประเทศของเมือง
นครศรีธรรมราช ระหว่างพุทธ-
ศตวรรษที่ ๑๘-๒๕” รายงานการ
สัมมนาประวัติศาสตร์นครศรี-
ธรรมราช ครั้งที่ ๒ วิทยาลัยครู
นครศรีธรรมราช ๒๕๒๕

พลกุล อังกินันท์ บทบาท
ชาวจีนในประเทศไทยในรัชสมัย
พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้า-
เจ้าอยู่หัว ปริญญาพันธ กศ.ม.
วิทยาลัยวิชาการศึกษา ๒๕๑๕

วอลเตอร์ เอฟ. เวลลา แผ่น-
ดินพระนั่งเกล้า แปลโดย นิจ
ทองโสภิต สมาคมสังคมศาสตร์
แห่งประเทศไทย ๒๕๑๔

วิวัฒน์ เตมียพันธ์ “ข้อสังเกต
บางประเด็นเกี่ยวกับประวัติศาสตร์
สถาปัตยกรรม” เอกลักษณ์สถา-
ปัตยกรรมในประเทศไทย โรงพิมพ์
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ๒๕๒๖

วัลภา บุรุษพัฒน์ “ความเป็น
มาของชาวจีนในประเทศไทย” สำนัก
พิมพ์แพรวพิทยา ๒๕๑๖

สงขลานครินทร์ วิทยาเขต
ปัตตานี มหาวิทยาลัย บุคคลสำคัญ
จังหวัดชายแดนภาคใต้ ศูนย์การ

ศึกษาเกี่ยวกับภาคใต้ ๒๕๒๖
(อัดสำเนา)

สิริลักษณ์ ศักดิ์เกรียงไกร
“ระบบเศรษฐกิจไทยสมัยอยุธยา”
ประวัติศาสตร์เศรษฐกิจไทยจนถึง
พ.ศ. ๒๔๘๔ สำนักพิมพ์มหา-
วิทยาลัยธรรมศาสตร์ ๒๕๒๗

สืบแสง พรหมบุญ ความ
สัมพันธ์ในระบบบรรณาการ
ระหว่างจีนกับไทย แปลโดย
กาญจณี ละอองศรี ไทยวัฒนา-
พานิช ๒๕๒๕

แสงโสม เกษมศรี ม.ร.ว.
และ วิมล พงศ์พิพัฒน์ ประวัติ-
ศาสตร์สมัยรัตนโกสินทร์รัชกาล
ที่ ๑-รัชกาลที่ ๓ (พ.ศ. ๒๓๒๕-
พ.ศ. ๒๓๘๔) โรงพิมพ์สำนักเลขา-
ธิการคณะรัฐมนตรี ๒๕๒๓

ศรีศักดิ์ วัลลิโภดม “จีน
ในไทย” วารสารเมืองโบราณ
ปีที่ ๕ ฉบับที่ ๖ โรงพิมพ์พิมพ์เกษตร
๒๕๒๒

อกิน รพีพัฒน์ ม.ร.ว. สังคม
ไทยในสมัยต้นกรุงรัตนโกสินทร์
พ.ศ. ๒๓๒๕-๒๔๑๖ แปลโดย
ม.ร.ว. ประกายทอง สิริสุข และ
พรรณี ฉัตรพลรักษ์ สำนักพิมพ์
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ๒๕๒๗

อিবรอฮิม ซุกรี ตำนานเมือง
ปัตตานี แปลโดย หะสัน หมัด-
อ่านต่อหน้า ๑๖